

UTICAJ SPORTA I ZABAVNE INDUSTRIJE NA DRUŠTVENU ODGOVORNOST I OPŠTE DOBRO

THE IMPACT OF SPORTS AND ENTERTAINMENT INDUSTRY ON SOCIAL RESPONSIBILITY AND SOCIAL GOOD

Vladimir Hrček¹⁷⁹
Vlastimir Čobrda¹⁸⁰

DOI: <https://doi.org/10.31410/limen.2018.572>

Sadržaj: *U današnjem užurbanom svetu ljudi polako postaju svesni činjenice kakvo značenje imaju pojmovi društvena odgovornost i opšte dobro. Veoma je važno istaći da većina ovih ljudi počinje da shvata kako to utiče na njihove živote i njihovu budućnost, kao i na budućnost naše planete. Ovo je glavni razlog zašto smo odlučili da napišemo rad na temu „Uticaj sporta i zabavne industrije na društvenu odgovornost i opšte dobro“. Članak smo napisali sa namerom da doprinesemo razvoju ove teme na našim prostorima. Naš rad će biti usmeren na analizu sadašnjeg stanja i izazova sa kojima se susreće ova oblast, kao i potrebe odnosno mogućnosti za podizanje iste na viši nivo. Kao glavni cilj u ovom radu želimo prikazati ulogu uticaja sporta i zabavne industrije na društvenu odgovornost i opšte dobro. Nadamo se da će, nakon sumiranja zaključaka i preporuka, ovaj rad biti podsticaj u daljem razvoju ove teme.*

Ključne reči: *Društvena odgovornost, opšte dobro, sport, zabavna industrija.*

Abstract: *In today's busy world, people slowly become aware of terms such as social responsibility and social good. It is very important to point out that most of these people begin to understand how it affects their lives and their future - as well as the future of our entire planet. This is the main reason why we have decided to write a paper about the impact of sports and entertainment industry on social responsibility and social good. We have written an article with the intention to contribute to the development of this topic in our region. Our work will be focused on analyzing the current situation, the challenges that this area encounters, as well as the needs and possibilities for raising it to a higher level. As a main objective in this paper, we want to show the role of the influence of sports and the entertainment industry on social responsibility and social good. We hope that, after summing up conclusions and recommendations, this paper will be an incentive for the further development of this topic.*

Keywords: *Social responsibility, social good, sport, entertainment industry.*

---

1. UVOD

Industrija sporta i industrija zabave su dve oblasti koje imaju ogroman uticaj na našu planetu – kako na biznis sektor, tako i na ljudske živote. Razlog za to je zato što ljudi traže u njima svoje idole, inspiraciju, i heroje za svoj svakodnevni život. Jedan od najboljih primera za ovu temu su deca. Primera radi, pogledajmo decu u dvorištu škole koja igraju fudbal – ako ih

---

¹⁷⁹ Comenius University in Bratislava, Faculty of Management, Bratislava, Slovakia

¹⁸⁰ Comenius University in Bratislava, Faculty of Management, Bratislava, Slovakia

malo pažljivije posmatramo i slušamo, videćemo da tamo ima uvek neki Messi, Ronaldo, Buffon itd. Svako od njih bira svog junaka i pokušava da kopira njegov stil igre na terenu pred svojim vršnjacima. Ta deca žele da postanu kao svoji idoli i daju sve od sebe da bi to ostvarili, psihički i fizički.

Ipak, ne treba zaboraviti na vrlo važan aspekt sa kojim se sreću roditelji svakodnevno u tim situacijama. Svako dete ima želju da se poistoveti sa svojim idolom, želi da ima dres, kopačke, šorc, kapu ili bilo šta slično sa imenom ili inicijalima svog junaka.

Odličan primer za ovo jeste autorsko pismo Nade Jeftić iz okoline Subotice, koje je poslala PR i marketing službi fudbalskog kluba Partizan iz Beograda [1]. Nada u svom obraćanju navodi da je ona osoba sa invaliditetom i da je veliki navijač Partizana ali da nije u mogućnosti da posećuje utakmice svog voljenog kluba u Beogradu. Trenutno ima mogućnost da prisustvuje utakmicama jedino kada Partizan igra u Subotici. Njena najveća želja, pored dobrog zdravlja jeste da upiše studije novinarstva i da radi za svoj voljeni klub.

Visoka škola za komunikacije na Novom Beogradu, omogućila je Nadi da dobije besplatno školovanje na trogodišnjim studijama novinarstva a predavanja će biti održana na daljinu pa Nada neće biti prinuđena da svakodnevno dolazi na predavanja. Kao bonus, PR i marketing služba, omogućila je da njen prvi intervju bude sa jednim od njenih omiljenih igrača.

Većina vrhunskih sportista je svojim odricanjem i mukotrpnim radom posvetila svoj život konkretnom profesionalnom cilju i uspehu. Upravo zbog takve posvećenosti su fudbalske zvezde zaslužile veliko poštovanje od ogromnog broja njihovih fanova širom sveta. Mladim ljudima uspešni sportisti služe kao inspiracija i oni veoma često svojim ponašanjem kopiraju ponašanje svoje zvezde.

Uloga sporta i sportista jeste da se izbrišu granice među ljudima kao što su veroispovest, rasa i nacionalnost. Imamo dva primera iz skorije prakse kada su sportisti sa naših prostora pokazali svima na svetu kako su normalni odnosi između Srbije i Hrvatske prioritet u svakom smislu. Novak Đoković je jedan od najvećih sportista sa naših prostora, kao prvi javno čestitao Hrvatskim fudbalerima na osvajanju drugog mesta na svetskom prvenstvu u fudbalu ove godine u Rusiji. Ovakav njegov gest je izazvao pozitivne reakcije u medijima širom regiona i u svetu, što samo potvrđuje da sportisti mogu u pozitivnom smislu da utiču na široke narodne mase.

Drugi primer su juniorske košarkaške reprezentativke Srbije, koje su na evropskom prvenstvu u Mađarskoj osvojile srebrnu medalju. Svoj uspeh su proslavljale tako što su zajedno zagrljene sa Hrvatskim košarkašicama slavile i pevale. Ovo je bila veoma snažna poruka svima nama u regionu da sportisti mogu uticati u pozitivnom smeru na ljude, bez obzira da li se radi o juniorima ili seniorima.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Glavna svrha ovog istraživanja jeste objašnjenje pojmova i podizanje svesti kod ljudi o značaju koncepta društvene odgovornosti i opšteg dobra. Članak je napisan sa namerom da doprinesemo razvoju ove teme na našim prostorima. Ovo možemo postići tako što ćemo objasniti pojmove, pokazati njihovu upotrebu, prikazati uspešne primere iz ove sfere i predstaviti rešenja i preporuke za daljnji razvoj.

Istraživački cilj ovog rada jeste izvršenje analize elemenata koji se tiču teme uloga i uticaj sporta i zabavne industrije na društvenu odgovornost i opšte dobro. Cilj ovog članka jeste analiza trenutnog stanja, potreba, prepreka i prilika koje ova oblast pruža kao i prikazivanje uloge uticaja sporta i zabavne industrije na društvenu odgovornost i opšte dobro.

Ovakva analiza bi trebala da bude temelj o prikazanim konceptima i inspiracija za nove strategije i planove kao i implementacija istih. Nadamo se da će, nakon sumiranja zaključaka i preporuka, ovaj rad biti podsticaj u daljem razvoju ove teme.

3. METODE I METODOLOGIJA

Istraživanje u ovom članku je rađeno širokom skalom naučnih metoda i procedura. Prvi deo je fokusiran na različite definicije. U ovom delu smo analizirali razne konferencije, izveštaje, naučne člankove kao i publikacije od raznih autora (npr. Friedman, M. (1970), Desjardins, J. R. & McCall, J. J. (1990), Mulligan, T. (1986), Edmans, A. (2015), Kenton, W. (2018), Common Goal (2018), B Corps (2018), Homeless World Cup Fondation (2018), Smart kolektiv (2018)).

Metodologija sadrži identifikaciju istraživačkih pretpostavki, kao i metode i izvore korišćene u radu. Rezultati se sastoje od glavnih nalaza i pripremaju se pomoću komparativne i deskriptivne analize kao i empirijske studije slučaja Common Goal, B Corps i Homeless World Cup, sto je rezultiralo sastavljanjem liste preporuka za buduća istraživanja i aktivnosti za dalji razvoj ove teme.

4. TEORIJSKA OSNOVA

Definisanje pojmova društvena odgovornost i opšte dobro predstavljaju otvorenu priliku za široku debatu, pošto se zadnjih godina sve više i više pominju u naučnoj literaturi. Pojmovi polako dolaze do ljudi koji počinju da shvataju njihovo značenje i značaj za društvo.

Naučni članak koji je pokrenuo razmišljanje i mnoge debate između naučnika na ovu temu je bio napisan 1970 godine od strane autora Milton Friedman-a, koji je napisao da društvena odgovornost biznisa jeste da poveća svoj profit. [2] U ovom članku autor prikazuje značaj uspeha korporacija i da svi zaposleni treba da se ponašaju u skladu sa rastom i najboljim interesima svojih korporacija. Među mnogim autorima koji su analizirali ovaj članak su i Joseph R. Desjardins i John J. McCall (1990) [3] kao i Thomas Mulligan (1986) koji u svojoj kritici navodi da su glavni argumenti Milton Friedman-a neuspešni, da ponekad nedostaje logička uverljivost, kao i da ne uspeva da dokaže da je ostvarivanje društvene odgovornosti u biznisu po prirodi nepravedna i socijalistička praksa. [4]

Sa druge strane, Alex Edmans u jednoj svojoj prezentaciji na konferenciji [5] postavlja pitanje na osnovu ovog rada – Zašto postoje korporacije? Da zarade ili služe svrsi? Za akcionare ili za društvo (kupci, zaposleni i okruženje)? Kako navodi Edmans, prema konvencionalnom pogledu to je isključivo profit, jer da bi ostvarile profit kompanije su primorane da brinu o društvu. To konkretno znači da moraju proizvoditi proizvode visokog kvaliteta, ili će kupci prestati da ih kupuju. Moraju dobro tretirati svoje radnike, jer će u suprotnom radnici napustiti korporacije. I naravno, korporacija ne može da ugrožava životnu sredinu jer će to narušiti reputaciju njenog brenda.

Među novijim teorijama i definisanjem društvene odgovornosti bi smo istakli definiciju Will Kenton-a koji navodi da: Društvena odgovornost jeste ideja da kompanije treba da balansiraju aktivnosti koje donese profit sa aktivnostima koje donose korist društvu. To uključuje razvoj biznisa sa pozitivnim odnosom prema društvu u kojem deluju. [6]

Industrija sporta i zabavna industrija

Kada govorimo o industriji sporta i zabavnoj industriji, bitno je da shvatimo kako su ove dve industrije usko povezane i koje sve industrije imaju uticaj medjusobno jedna na drugu u ovoj sferi.

Slika 1: Zabavna Industrija

Primer toga kako su industrije iz slike 1 povezane i da nekad može biti nejasno u koju kategoriju spada određena aktivnost može biti sledeća: Zamislimo da Kulturno društvo organizuje skup mladih u svojim prostorima, i u okviru tog druženja organizuje turnir u igranju sportskih video igrica, koje su oficijalno licencirane od sportskih asocijacija/federacija (npr. FIFA, NBA, NFL itd.) i koje koriste realne sisteme takmičenja, igrače, stadione itd. iz svojih federacija. Da li ovo spada u kulturna okupljanja, skupove i događaje, sport ili igrice?

5. PRIMERI

Common Goal

Common Goal je projekat čija je svrha ujedinjavanje globalne fudbalske zajednice u rešavanju najvećih društvenih izazova našeg vremena. [7]

Prema “Common Goal” [7] - Sa više 3 milijarde fanova, fudbal je najveći društveni fenomen na našoj planeti. Nijedan drugi sport se ne može pohvaliti takvim bogatstvom, takvim dosegom, ili takvim kulturnim značajem. Za mnoge, igra formira zajednicu. Ona povezuje ljude i stvara

zajednički jezik koji svi mogu da govore. Za neke, već služi kao moćno sredstvo za rešavanje društvenih izazova u njihovim zajednicama – ali ne postoji sistemska veza između profesionalne igre i mnogih fudbalskih organizacija u zajednici širom sveta.

Stvaranjem potpunije veze između fudbalera, menadžera, navijača, organizacija, brendova i fudbala za dobrotvorne organizacije, možemo se pridružiti globalnoj fudbalskoj zajednici zajedno u timu koji je dovoljno velik i dovoljno jak da preuzme najteže protivnike na svetu – od HIV/AIDS-a do rodne neravnopravnosti i nezaposlenosti mladih. [7]

Ideja je jednostavna - članovi “Common Goal”-a obećavaju 1% svoje zarade centralnom fondu. Zajedno sa organizacijom dodeljuju ovaj fond organizacijama koje imaju jak uticaj i koje koriste snagu fudbala kako bi unapredili globalne ciljeve Ujedinjenih Nacija.

B Corps

“B Corps” vodi globalni pokret ljudi koji koriste biznis kao snagu za dobro. U opisu svoje vizije [8], “B Corporation” navodi da imaju san da će se jednog dana kompanije takmičiti ne samo da budu najbolje na svetu, ali i da budu najbolje za svet – za društvo i okolinu. Istomišljenici i pokretači ovakvog pokreta su se ujedinili i počeli da pretvaraju ovaj san u zajednicu.

U ovom momentu postoji 2,655 kompanija iz 150 industrija iz 60 država koje imaju sertifikat B Corporations [8]. Sertifikovane korporacije B su nova vrsta poslovanja koja balansira svrhu i profit. Oni su zakonski obavezni da razmotre uticaj svojih odluka na svoje radnike, kupce, dobavljače, zajednicu i životnu sredinu.

Ovo je zajednica lidera, koja pokreće globalni pokret ljudi koji koriste posao kao snagu za opšte dobro.

Homeless World Cup

Fondacija Svetskog prvenstva za beskućnike je jedinstvena, pionirska dobrotvorna organizacija koja koristi fudbal kako bi inspirisala ljude koji su beskućnici da promene svoj život kroz moć fudbala, i da promene percepciju javnosti o beskućništvu i pitanjima oko njega [9].

Ovo prvenstvo se održava svake godine. Više od 50 timova (muškaraca i žena koji su beskućnici) imaju šansu da reprezentuju svoju državu na završnom turniru koji traje nedelju dana. Ove godine Svetsko prvenstvo za beskućnike je bilo održano od 13 – 18. Novembra u Mexico City-ju [9].

6. ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Cilj ovog članka je bio da sagleda trenutno stanje i potrebu za društvenom odgovornošću i opštim dobrom. Društveno odgovorne kompanije mogu da utiču na bolji kvalitet ljudskih života a takođe i da utiču na budućnost naše planete ulaganjem u zaštitu životne sredine, reciklažu i klimatske promene.

Istraživanjem i analizom dostupnih podataka došli smo do zaključka da vrhunski sportisti i poznate ličnosti iz zabavne industrije koji su idoli većini ljudi na planeti mogu da utiču u istoj meri kao i velike korporacije na društvenu odgovornost i opšte dobro. Dobar primer iz prakse jeste Common goal.

Na osnovu naše analize podataka i istraživanja želimo da preporučimo nekoliko ključnih koraka. Sportski idoli i poznate ličnosti iz sveta zabavne industrije bi trebalo da promovišu podršku lokalnoj zajednici u novčanoj ali takođe i u nenovčanoj pomoći. Jedna od najbitnijih preporuka jeste poboljšanje radnog okruženja u koje spada razvoj zaposlenih, korporativno volontiranje, zdravlje i bezbednost na radu. [10]

Kod razvoja zaposlenih smatramo da je bitno da sportski klubovi imaju i obavezu da u saradnji sa vrhunskim sportistima promovišu principe koji doprinose opštem dobru. Prvi korak jeste edukacija sportista i poznatih ličnosti iz sveta zabavne industrije o društveno odgovornom ponašanju u javnosti ali takođe i u privatnom životu.

Preporuka za klubove i korporacije jeste da se i oni ponašaju društveno odgovorno. Ovo je jako bitno iz razloga što posetioci sportskih i zabavnih manifestacija kopiraju svoje idole. Svaka poseta nekog sportskog događaja ili zabavne manifestacije treba da ima pored zabavnog i edukativni karakter (npr. sortiranje i recikliranje otpada, veća tolerancija i ravnopravnost).

Unapređivanje mehanizama za prenos znanja je jedna od naših preporuka koju vlada može uspešno da sprovede u praksu organizacijom događaja u koje će biti uključeni i glavni akteri iz industrije sporta i zabavne industrije, u cilju prenošenja znanja i podizanju svesti o društvenoj odgovornosti i opštem dobru.

Sportisti i poznate ličnosti mogu biti pokretači pozitivnih promena u društvu. Mladim ljudima uspešni sportisti služe kao inspiracija i oni veoma često svojim ponašanjem kopiraju svoje idole. Iz tog razloga želimo da istaknemo značaj rada sa mladim ljudima u ovom segmentu.

U današnje vreme je jasno da su društvene mreže i internet preuzele primat i ulogu klasičnih medija kao i izvora informacija, tako da ove kanale možemo iskoristiti u cilju edukacije i podizanja svesti kod mladih ljudi.

Ovaj rad treba da posluži kao temelj i inspiracija za nove strategije, planove kao i podsticaj u daljem razvoju ove teme.

LITERATURA

- [1] Obradović, B. (2018), *Nadi za novu nadu...*, FK Partizan, <http://partizan.rs/201179-nadi-za-novu-nadu/>;
- [2] Friedman, M. (1970), *The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits*, The New York Times Magazine
- [3] Desjardins, J. R. & McCall, J. J. (1990), *An Analysis of Friedman's "Social Responsibility" Article*, The Same (Eds., 1990): Contemporary Issues in Business Ethics, 2nd Ed., Belmont;
- [4] Mulligan, T. (1986), *A critique of Milton Friedman's essay 'the social responsibility of business is to increase its profits'*, Journal of Business Ethics 5 (4): 265-269;
- [5] Edmans, A. (2015), *The social responsibility of business*, TEDXLondonBusinessSchool Conference, London Business School;
- [6] Kenton, W. (2018), *Social Responsibility, Sustainable Investing*, Investopedia, Dotdash;
- [7] Common Goal (2018), <https://www.common-goal.org/About>;
- [8] B Corps (2018), <https://bcorporation.net/>;
- [9] Homeless World Cup Fondation (2018), <https://homelessworldcup.org/faqs/>;

- [10] Smart kolektiv (2018), *Bolji biznis za bolje društvo 2017*, <http://smartkolektiv.org/wp-content/uploads/2018/09/Bolji-biznis-za-bolje-društvo-2017.pdf>